

รายงานสรุปผลการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร
ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

จัดทำโดย

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

รายงานสรุปผลการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นการสำรวจของกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทั่วประเทศ จำนวนทั้งหมด ๘๘๒ ศูนย์ โดยค้นหาสถานการณ์การดำเนินกิจกรรมการเกษตรของ ศพก. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมเกษตร ความต้องการในการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรเพื่อยกระดับ ศพก.

ผลจากการสำรวจจะนำมาใช้ในการพัฒนาการเกษตร ยกระดับการผลิต และการแปรรูปทางการเกษตร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการนำองค์ความรู้ไปเผยแพร่เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร ชุมชน และสังคม ผ่าน ศพก. และการสร้างความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

โอกาสนี้ กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร กรมส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร และสมาชิก ศพก. ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

มิถุนายน ๒๕๖๓

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. 1หลักการและเหตุผล.....	1
1. 2วัตถุประสงค์.....	1
1. 3กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับประโยชน์.....	1
1. 4พื้นที่ดำเนินการ	2
1. 5ระยะเวลาดำเนินงาน	2
บทที่ 2 คำนิยาม	3
2. 1คำนิยามเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	3
2. 2คำนิยามเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตร	4
บทที่ 3 วิธีการศึกษา.....	5
บทที่ 4 ผลการศึกษา	7
หมวดที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	8
ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่.....	8
ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน สพก.	9
หมวดที่ 2 นวัตกรรมด้านการเกษตร.....	11
ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตรใน สพก.	11
ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร	12
ตารางที่ 5 ข้อมูลด้านอุปกรณ์สื่อสารของเกษตรกร.....	13
ตารางที่ 6 ข้อมูลด้านโรงเรือน และวิธีการให้น้ำในโรงเรือนปลูกพืช	14
ตารางที่ 7 ข้อมูลด้านการให้น้ำ และวิธีการควบคุมการให้น้ำ ในแปลงปลูกพืช	16
ตารางที่ 8 ข้อมูลด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ใน สพก.	17
ตารางที่ 9 ข้อมูลด้านพันธุ์พืชที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรของ สพก.	18
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	2
5. 1สรุปผลการศึกษา	2
5. 2ปัญหาอุปสรรค	4
5.3. ข้อเสนอแนะ.....	4
ภาคผนวก	6
ภาคผนวกที่ 1 แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร.....	7
ภาคผนวกที่ 2 แบบสำรวจออนไลน์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร	12
ภาคผนวกที่ 3 ผลการสำรวจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร.....	13

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้มีความท้าทายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาศักยภาพการผลิต การรักษาเสถียรภาพด้านราคาสินค้า และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร การพัฒนาภาคการเกษตรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถทางการแข่งขัน ควบคู่กับการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยอาศัยจุดเด่นและความโดดเด่นของสินค้าเกษตร รวมถึงใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของไทย พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาในการพัฒนาและสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งมีบทบาทการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการนำไปส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาการเกษตรยกระดับการผลิต และการแปรรูปทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมนั้น สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมได้ในแต่ละพื้นที่ ผสมผสานการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่เข้าด้วยกัน เหมาะกับการทำการเกษตรยุคใหม่ที่เน้นการใช้นวัตกรรมพร้อมกับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน รวมทั้งการนำองค์ความรู้ไปเผยแพร่เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร ชุมชนและสังคม ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนที่เกิดจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบหรือผู้ร่วมอาชีพเดียวกันที่ประสบความสำเร็จ ช่วยเหลือและเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และชุมชน ปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จำนวน 882 ศูนย์ กระจายอยู่ในทุกอำเภอทั่วประเทศ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งเป็นที่มาของการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตรและความต้องการของ ศพก. ที่แท้จริง ในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการพัฒนาต่อยอด ศพก. ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อค้นหาสถานการณ์ การดำเนินกิจกรรมการเกษตรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมที่มีใช้ใน ศพก. ความต้องการในการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อยกระดับ ศพก. และการผลิตสินค้าเกษตรของ ศพก.

1.3 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับประโยชน์

เกษตรกรต้นแบบใน ศพก. และเกษตรกรทั่วไป

1.4 พื้นที่ดำเนินการ

ศพก. จำนวน 882 ศูนย์ ทั่วประเทศ

1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนตุลาคม 2562 – เดือนกันยายน 2563

บทที่ 2 คำนิยาม

การสำรวจการภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ 2563 ได้ให้ความหมายคำเฉพาะที่ใช้ในการสำรวจ และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

2.1 คำนิยามเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) **พืช_การเตรียมการก่อนการปลูกพืช** คือ ขั้นตอนการปลูกพืชโดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมพื้นที่เตรียมพันธุ์ และเตรียมอุปกรณ์ทางการเกษตร เป็นต้น จนถึงขั้นตอนการปลูกพืชโดยใช้วิธี และเทคนิคต่างๆ ในการปลูกและขยายพันธุ์พืช

2) **พืช_การจัดการและการรักษาพืช** คือ ขั้นตอนการดูแล บำรุง รักษาพืช และเทคนิคในเพิ่มผลผลิต ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงขั้นตอนก่อนการเก็บเกี่ยว รวมถึงการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยใช้วิธีต่างๆ

3) **พืช_การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว** คือ ขั้นตอน และวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการแยกส่วนของพืชที่ต้องการใช้ประโยชน์ออกจากต้นเดิม รวมถึงการบริหารจัดการศัตรูพืช และการเก็บรักษาพืชหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเก็บรักษาผลิตผลทางการเกษตรให้ได้ตามระยะเวลาที่เหมาะสม

4) **ประมง** คือ กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำทุกชนิด เช่น การผลิต การแปรรูป การขนส่ง และการจำหน่าย เป็นต้น

5) **ปศุสัตว์** คือ กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์บกทุกชนิด เช่น การผลิต การแปรรูป การขนส่ง และการจำหน่าย เป็นต้น

6) **แมลงเศรษฐกิจ** คือ กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแมลงเศรษฐกิจทุกชนิด เช่น การผลิต การแปรรูป การขนส่ง และการจำหน่าย เป็นต้น

7) **เกษตรกรรมยั่งยืน** คือ ระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค

8) **การจัดการน้ำและดิน** คือ กระบวนการบริหารจัดการน้ำและดินให้เหมาะสมในการดำรงชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการทำการเกษตร เป็นต้น

9) **การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร** คือ กระบวนการทางการแพทย์และสมุนไพรทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด ป้องกัน หรือการส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์ รวมถึงการผลิตยาแผนไทย การประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์แผนโบราณ โดยผ่านการพัฒนาสืบทอดกันมา

10) **เครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร** คือ สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ผ่อนแรงหรืออำนวยความสะดวกในการทำการเกษตร และทำให้งานทางการเกษตรดำเนินไปอย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

11) **ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป** คือ สินค้าที่ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สินค้าในรูปแบบใหม่เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำออกสู่ท้องตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ของผู้บริโภค

12) **วัฒนธรรม/ความเป็นอยู่** คือ วิธีการดำเนินชีวิต พฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้ง ความเชื่อ ศาสนา และพิธีกรรม เป็นต้น

13) **อื่น ๆ** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 12 หมวดหมู่ข้างต้น ทั้งนี้ต้องมีรายละเอียดระบุไว้อย่างชัดเจน

2.2 คำนิยามเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตร

1) นวัตกรรมด้านการเกษตร คือ การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัยต่าง ๆ เข้ากับเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก เพิ่มผลผลิต และเพิ่มคุณภาพของผลิตผล โดยใช้ข้อมูลของต้นพืช สภาพแวดล้อมของฟาร์ม และฐานข้อมูลด้านการเกษตร ที่เชื่อมโยงถึงกันเป็นเครือข่าย มาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยการตัดสินใจ ปรับปัจจัยการผลิตและการดูแลรักษาต้นพืชอย่างพอเหมาะ รวมถึงการจัดการผลิตผลเกษตรหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อคงคุณภาพเอาไว้ให้นานที่สุด

2) ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน คือ วนเกษตร/เกษตรผสมผสาน/เกษตรอินทรีย์/เกษตรธรรมชาติ/เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

3) การผลิต คือ การผลิตพืชไร่/พืชสวน/พืชผัก/สมุนไพร/ไม้ดอกไม้ประดับ/ประมง/ปศุสัตว์/แมลงเศรษฐกิจ/เครื่องมือ-เครื่องจักรกลเกษตร-เทคโนโลยีการผลิต

4) การแปรรูปและผลิตภัณฑ์ คือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์/หัตถกรรม/ศิลปะประดิษฐ์/ผ้า/สิ่งทอ/จักสาน

บทที่ 3 วิธีการศึกษา

3.1 กำหนดพื้นที่เป้าหมาย

กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. 882 ศูนย์

3.2 ดำเนินการออกแบบ แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ใน ศพก.

เพื่อจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน และที่ก็นำมาใช้ในกิจกรรมของ ศพก. โดยแบ่งแบบสำรวจออกเป็น 3 หมวด ดังนี้ รายละเอียดตามภาคผนวก 1 แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

หมวดที่ 2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมวดที่ 3 นวัตกรรมด้านการเกษตร

3.3 ดำเนินการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจออนไลน์

3.4 รวบรวมข้อมูลนำมา วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

จากการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ ศพก. 882 ศูนย์ เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในอนาคต จึงดำเนินการแบ่งประเภทของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตามหมวดต่าง ๆ โดยได้ตรวจสอบความถูกต้องของ จากข้อมูลพื้นฐาน และสถานที่ตั้งของเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ในอำเภอนั้น ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ สามารถแบ่งเป็นหมวดได้ ดังนี้

หมวดที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้แบ่งเป็นภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของ ศพก. ทั้งหมด 12 ประเภท ได้แก่

- 1) พืช_การเตรียมการก่อนการปลูกพืช
- 2) พืช_การจัดการและการอารักขาพืช
- 3) พืช_การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
- 4) ประมง
- 5) ปศุสัตว์
- 6) แมลงเศรษฐกิจ
- 7) เกษตรกรรมยั่งยืน
- 8) การจัดการน้ำและดิน
- 9) การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- 10) เครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร
- 11) ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
- 12) วัฒนธรรม/ความเป็นอยู่
- 13) อื่น ๆ

หมวดที่ 2 นวัตกรรมด้านการเกษตร ข้อมูลที่แบ่งได้ อาทิ นวัตกรรมที่นำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของ ศพก. อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป ใน ศพก. ความต้องการ นวัตกรรมใน ศพก. พันธุ์พืชท้องถิ่นและพันธุ์พืชใหม่ที่ใช้ใน ศพก. ฯลฯ โดยข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดประเภทของนวัตกรรม ได้ ทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่

- 1) ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

- 2) การผลิต
- 3) การแปรรูปและผลิตภัณฑ์
- 4) อื่น ๆ

บทที่ 4 ผลการศึกษา

จากการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปีงบประมาณ 2563 โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เก็บรวบรวมข้อมูล จาก ศพก. ทั้งหมด 882 แห่งทั่วประเทศ ตามระยะเวลาที่กำหนดจนครบทุก ศพก. ๆ โดยได้ตรวจสอบความถูกต้องของจากข้อมูลพื้นฐาน และสถานที่ตั้งของเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ในอำเภอนั้น ๆ ให้เรียบร้อยก่อน แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สามารถแบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็น 2 หมวด แต่ละหมวดประกอบด้วย

หมวดที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ข้อมูลตารางที่ 1 - 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ศพก.

หมวดที่ 2 นวัตกรรมด้านการเกษตร ได้แก่ ข้อมูลตารางที่ 3 - 9

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก.

ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร

ตารางที่ 5 ข้อมูลด้านอุปกรณ์สื่อสารของเกษตรกร

ตารางที่ 6 ข้อมูลด้านโรงเรือน และวิธีการให้น้ำในโรงเรือนปลูกพืช

ตารางที่ 7 ข้อมูลด้านการให้น้ำ และวิธีการควบคุมการให้น้ำ ในแปลงปลูกพืช

ตารางที่ 8 ข้อมูลด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ใน ศพก.

ตารางที่ 9 ข้อมูลด้านพันธุ์พืชที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก.

หมวดที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่		
	1) มี	621	70.41
	2) ไม่มี	261	29.59
2	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	1) พืช_การเตรียมการก่อนการปลูกพืช	83	13.37
	2) พืช_การจัดการและการอารักขาพืช	376	60.55
	3) พืช_การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	11	1.77
	4) ประมง	15	2.42
	5) ปศุสัตว์	25	4.03
	6) แผลงเศรษฐกิจ	11	1.77
	7) เกษตรกรรมยั่งยืน	40	6.44
	8) การจัดการน้ำและดิน	36	5.80
	9) การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร	79	12.72
	10) เครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร	42	6.76
	11) ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป	358	57.65
	12) วัฒนธรรม/ความเป็นอยู่	98	15.78
	13) อื่น ๆ	11	1.77
3	แนวทางการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในพื้นที่		
	1) อนุรักษ์ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คงคุณค่าในชุมชนต่อไป	251	40.42
	2) รื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หายไป นำกลับมาใช้ใหม่	118	19.00
	3) ประยุกต์ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมให้ดีขึ้นหรือได้สิ่งใหม่	244	39.29
	4) อื่น ๆ	5	0.81
	5) ไม่ระบุ	3	0.48

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ พบว่า ศพก. จำนวน 261 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 29.59 ไม่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ และ ศพก. จำนวน 621 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 70.41 มีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ ส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทพืช_การจัดการและการอารักขาพืช ร้อยละ 60.55 รองลงมาจัดอยู่ในประเภทผลิตภัณฑ์และการแปรรูป ร้อยละ 57.65 และ วัฒนธรรม/ความเป็นอยู่ ร้อยละ 15.78 ตามลำดับ ซึ่ง ศพก. มีแนวทางการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในพื้นที่โดยการอนุรักษ์ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คงคุณค่าในชุมชนต่อไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.42 รองลงมาคือประยุกต์ ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมให้ดีขึ้น หรือได้สิ่งใหม่ คิดเป็นร้อยละ 39.29 และรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หายไป นำกลับมาใช้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 19.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ศพก.

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในพื้นที่ มาใช้ใน ศพก.		
	1) มี	524	84.38
	2) ไม่มี	97	15.62
2	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ใน ศพก. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	1) พืช_การเตรียมการก่อนการปลูกพืช	91	17.37
	2) พืช_การจัดการและการอารักขาพืช	311	59.35
	3) พืช_การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	11	2.10
	4) ประมง	17	3.24
	5) ปศุสัตว์	25	4.77
	6) แมลงเศรษฐกิจ	10	1.91
	7) เกษตรกรรมยั่งยืน	24	4.58
	8) การจัดการน้ำและดิน	30	5.73
	9) การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร	34	6.49
	10) เครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร	30	5.73
	11) ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป	133	25.38
	12) วัฒนธรรม/ความเป็นอยู่	59	11.26
	13) อื่น ๆ	18	3.44
3	การได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	1) สืบทอดจากบรรพบุรุษ	202	38.55
	2) เจ้าของภูมิปัญญาเอง/คิดค้นขึ้นใหม่	104	19.85
	3) พัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม	207	39.50
	4) อื่น ๆ	9	1.72
	5) ไม่ระบุ	2	0.38
4	ระยะเวลาที่ได้รับการสืบทอด/เป็นเจ้าของ/พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปี)		
	1) น้อยที่สุด <1 ปี		
	2) มากที่สุด 400 ปี		
	3) ค่าเฉลี่ย 16 ปี		
5	ช่องทางการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	1) บอกเล่าสืบทอดกันมาในชุมชน	163	31.11
	2) ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน	145	27.67
	3) ผ่านวิทยากรชุมชน	108	20.61
	4) สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร	40	7.63
	5) สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุทัศน์ แอ็บบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์	55	10.50
	6) อื่นๆ	13	2.48
6	ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	1) ลดรายจ่าย	112	21.37
	2) เพิ่มรายได้	114	21.76
	3) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร	107	20.42
	4) ส่งเสริมสุขภาพ	64	12.21
	5) ส่งเสริมการท่องเที่ยว	40	7.63

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
6)	ช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น	84	16.03
7)	อื่น ๆ	3	0.57

จากตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 524 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 84.38 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ใน และ ศพก. จำนวน 97 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 15.62 ไม่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ใน สามารถจัดประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ใน ศพก. ได้ 13 ประเภทมากที่สุดคือ พืช_การจัดการและการรักษาพืช คิดเป็นร้อยละ 59.35 รองลงมาได้แก่ ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป คิดเป็นร้อยละ 25.38 และพืช_การเตรียมการก่อนการปลูกพืช และ วัฒนธรรม/ความเป็นอยู่ ร้อยละ 11.26 ตามลำดับ โดย ศพก.ระบุงถึงการได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุดคือ การพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมาคือ สืบทอดจากบรรพบุรุษ คิดเป็นร้อยละ 38.55 และเจ้าของภูมิปัญญาเอง/คิดค้นขึ้นใหม่ คิดเป็นร้อยละ 19.85 ตามลำดับ มีระยะเวลาที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นได้รับการสืบทอด/เป็นเจ้าของ/พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดคือ 400 ปี น้อยที่สุดคือ น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 16 ปี นอกจากนี้ยังมีช่องทางการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น 6 ช่องทาง มากที่สุดคือ บอกเล่าสืบทอดกันมาในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมาได้แก่ ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.67 และผ่านวิทยากรชุมชน ร้อยละ 20.61 ตามลำดับ โดยประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดคือ เพิ่มรายได้ คิดเป็นร้อยละ 21.76 รองลงมาคือ ลดรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 21.37 และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต คิดเป็นร้อยละ 20.42

หมวดที่ 2 นวัตกรรมด้านการเกษตร

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก.

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การใช้นวัตกรรมใน ศพก.		
	1) มี	640	72.56
	2) ไม่มี	242	27.44
2	ประเภทนวัตกรรมที่ใช้ใน ศพก.		
	1) การผลิต	744	84.74
	2) การแปรรูปผลิตภัณฑ์	106	12.07
	3) ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน	5	0.57
	4) อื่น ๆ	23	2.62

จากตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 640 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 72.56 มีการใช้นวัตกรรม และ ศพก. จำนวน 242 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 27.44 ไม่มีการใช้นวัตกรรม สามารถแบ่งประเภทนวัตกรรมที่ใช้ใน ศพก. ได้ 4 ประเภท โดยประเภทนวัตกรรมที่ใช้ใน ศพก. มากที่สุด คือ การผลิต คิดเป็นร้อยละ 84.74 รองลงมา คือ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 12.07 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.62

ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป ใน ศพก.		
	1) ระบุ	526	59.64
	2) ไม่ได้ระบุ	356	40.36
2	ประเภทอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป ใน ศพก. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	1) การเพาะเมล็ดพันธุ์พืชและการคัดเมล็ดพันธุ์พืช	49	9.32
	2) การเตรียมการปลูกพืชและการเตรียมดิน	170	32.32
	3) การปลูกพืช	101	19.20
	4) การดูแลรักษา	322	61.22
	5) การเก็บเกี่ยวและคัดแยกผลผลิต	42	7.98
	6) การแปรรูป	278	52.85
	7) อื่น ๆ	77	14.64
3	การมีความรู้ด้านช่าง สามารถซ่อมหรือดัดแปลงอุปกรณ์		
	1) มี	564	63.95
	2) ไม่มี	318	36.05

จากตารางที่ 4 ข้อมูลด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร พบว่า ศพก. จำนวน 526 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 59.64 ระบุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป และ ศพก. จำนวน 356 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 40.36 ไม่ได้ระบุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป สามารถแบ่งประเภทอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป ในศพก. ได้ทั้งหมด 7 ประเภท มากที่สุดคือ การดูแลรักษา คิดเป็นร้อยละ 61.22 รองลงมา ได้แก่ การแปรรูป คิดเป็นร้อยละ 52.85 และการเตรียมการปลูกพืชและการเตรียมดิน คิดเป็นร้อยละ 32.32 และยังมี ศพก. จำนวน 564 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 63.95 ที่ระบุว่ามีความรู้ด้านช่าง สามารถซ่อมแซมหรือดัดแปลงอุปกรณ์ และศพก. จำนวน 318 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 36.05 ที่ไม่มีความรู้ด้านช่าง ๆ

ตารางที่ 5 ข้อมูลด้านอุปกรณ์สื่อสารของเกษตรกร

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	จำนวนโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ		
	1) ไม่มี	13	1.47
	2) มีจำนวน 1 เครื่อง	825	93.54
	3) มีจำนวน 2 เครื่อง	44	4.99
2	ยี่ห้อโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ		
	1) ไม่ระบุ	113	12.81
	2) Samsung	458	51.93
	3) Oppo	99	11.22
	4) I phone	50	5.67
	5) Huawei	57	6.46
	6) Vivo	53	6.01
	7) อื่นๆ	52	5.9
3	เครือข่ายโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ		
	1) ไม่ระบุ	69	7.82
	2) AIS	599	67.91
	3) DTAC	117	13.27
	4) TRUE	93	10.55
	5) อื่นๆ	4	0.45
4	การมีอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย (Wifi) ใน ศพก.		
	1) มี	463	52.49
	2) ไม่มี	419	47.51

จากตารางที่ 5 ข้อมูลด้านอุปกรณ์สื่อสารของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ จำนวน 1 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 93.54 รองลงมา 2 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.99 และไม่มีโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 1.47 ตามลำดับ ซึ่งยี่ห้อโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ มากที่สุดคือ Samsung คิดเป็นร้อยละ 51.93 รองลงมาคือ Oppo คิดเป็นร้อยละ 11.22 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ไม่สามารถระบุยี่ห้อของโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำได้ คิดเป็นร้อยละ 12.81 อีกด้วย สำหรับเครือข่ายโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำมากที่สุดคือ AIS คิดเป็นร้อยละ 67.91 รองลงมาคือ DTAC และ TRUE คิดเป็นร้อยละ 13.27 และร้อยละ 10.55 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าใน ศพก. มีอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย (Wifi) มากกว่าไม่มี กล่าวคือ ศพก. มี Wifi คิดเป็นร้อยละ 52.49 และไม่มี Wifi คิดเป็นร้อยละ 47.51

ตารางที่ 6 ข้อมูลด้านโรงเรียน และวิธีการให้น้ำในโรงเรียนปลูกพืช

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การมีโรงเรียนปลูกพืช ใน ศพก.		
	1) มี	255	28.91
	2) ไม่มี	627	71.09
2	จำนวนโรงเรียนที่มีใน ศพก.		
	1) 1 โรงเรียน	150	58.82
	2) 2 โรงเรียน	55	21.57
	3) 3 โรงเรียน	21	8.24
	4) 4 โรงเรียน	11	4.31
	5) 5 โรงเรียน	7	2.75
	6) มากกว่า 5 โรงเรียน	11	4.31
3	การก่อสร้างโรงเรียน		
	1) สร้างด้วยตนเอง	116	45.49
	2) จ้างเหมา (ช่างท้องถิ่น)	40	15.69
	3) จ้างเหมาเอกชน	2	0.78
	4) ได้รับสนับสนุนจากราชการ	89	34.90
	5) อื่น ๆ	8	3.14
4	หน่วยงานราชการที่สนับสนุนโรงเรียน		
	1) กรมส่งเสริมการเกษตร	66	74.16
	2) งบประมาณ	2	2.25
	3) หน่วยงานอื่น ๆ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	12	13.48
	4) หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ	9	10.11
5	การให้น้ำพืช ในโรงเรียนปลูกพืช		
	1) ไม่มี	39	15.29
	2) น้ำหยด	46	18.04
	3) สปริงเกอร์	112	43.92
	4) ด้วยตนเอง	39	15.29
	5) อื่นๆ	8	3.14
	6) ไม่ระบุ	11	4.31
6	วิธีการควบคุมการให้น้ำพืช ในโรงเรียน		
	1) ด้วยตนเอง	145	67.13
	2) ตั้งเวลา	34	15.74
	3) ผ่านอินเตอร์เน็ต	3	1.39
	4) อื่นๆ	16	7.41
	5) ไม่ระบุ	18	8.33

จากตารางที่ 6 ข้อมูลด้านโรงเรียน และการให้น้ำในโรงเรียนปลูกพืช พบว่า ศพก. พืช จำนวน 627 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 71.09 ไม่มีโรงเรียนปลูกพืช และ ศพก. จำนวน จำนวน 255 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 28.91มีโรงเรียนปลูกพืช โดยพบว่า ศพก. มีโรงเรียนปลูกพืชมากที่สุด คือ มีมากกว่า 5 โรงเรียน (ร้อยละ 4.31) และมีน้อยที่สุด คือ มีโรงเรียนปลูกพืช 1 โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.82) โดย ศพก. ก่อสร้างโรงเรียนปลูกพืชด้วยตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.49 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 34.90 และ จ้างเหมา (ช่างท้องถิ่น) คิดเป็นร้อยละ 15.69 ซึ่งพบว่ามีหน่วยงานราชการที่

สนับสนุนโรงเรือนมากที่สุดคือ กรมส่งเสริมการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74.16 รองลงมาคือ หน่วยงานอื่นๆ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 13.48 และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 10.11 จากการสำรวจมีวิธีการให้น้ำในโรงเรือนปลูกพืชมีหลายวิธี โดยพบว่า มีการให้น้ำพืชด้วยสปริงเกอร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.92 รองลงมาวิธีการให้น้ำด้วยน้ำหยด คิดเป็นร้อยละ 18.04 และการให้น้ำด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 15.29 โดยมีการควบคุมการให้น้ำพืชในโรงเรือน ด้วยตนเองเป็นวิธีที่เกษตรกรใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.13 รองลงมาคือ การตั้งเวลา คิดเป็นร้อยละ 15.74 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ไม่สามารถระบุวิธีการควบคุมการให้น้ำได้ คิดเป็นร้อยละ 8.33 อีกด้วย

ตารางที่ 7 ข้อมูลด้านการให้น้ำ และวิธีการควบคุมการให้น้ำ ในแปลงปลูกพืช

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การให้น้ำในแปลงปลูกพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	1) ไม่มี	95	10.77
	2) น้ำหยด	159	18.03
	3) สปริงเกอร์	338	38.32
	4) มือ	44	4.99
	5) สูบลงแปลง	102	11.56
	6) สูบ-ปั้มน้ำ	28	3.17
	7) อื่น ๆ	16	1.81
	8) ไม่ระบุ	100	11.34
2	วิธีการควบคุมการให้น้ำพืช ในแปลงปลูกพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	1) ควบคุมด้วยตนเอง	454	66.08
	2) ตั้งเวลา	86	12.52
	3) ผ่านอินเตอร์เน็ต	6	0.87
	4) อื่น ๆ	10	1.46
	5) ไม่มี/ไม่ระบุ	131	19.07

จากตารางที่ 7 ข้อมูลด้านการให้น้ำ และวิธีการควบคุมการให้น้ำ ในแปลงปลูกพืช พบว่าวิธีการให้น้ำในแปลงปลูกพืช มากที่สุดคือด้วยสปริงเกอร์ คิดเป็นร้อยละ 38.32 รองลงมาวิธีการให้น้ำคือ น้ำหยด คิดเป็นร้อยละ 18.03 และการสูบน้ำลงแปลง คิดเป็นร้อยละ 11.56 ซึ่งเกษตรกรมีวิธีการควบคุมการให้น้ำพืช ในแปลงปลูกพืชด้วยตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.04 รองลงคือ การตั้งเวลาการให้น้ำ คิดเป็นร้อยละ 12.52 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ไม่ระบุวิธีการให้น้ำในแปลงปลูกพืช คิดเป็นร้อยละ 19.06 อีกด้วย

ตารางที่ 8 ข้อมูลด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ใน ศพก.

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ใน ศพก.		
	1) ไม่มี	662	75.06
	2) มี	220	24.94
2	รูปแบบการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ใน ศพก.		
	1) ใช้สูบน้ำ	121	55.00
	2) ใช้เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง	57	25.91
	3) ใช้ขอผลผลิตทางการเกษตร	33	15.00
	4) อื่น ๆ	9	4.09
3	การมีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ใน ศพก.		
	1) มี	41	4.65
	2) ไม่มี	841	95.35
4	จำนวนโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ ที่มีใน ศพก.		
	1) จำนวน 1 โรงเรือน	35	85.36
	2) จำนวน 2 โรงเรือน	4	9.76

จากตารางที่ 8 ข้อมูลด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ของ ศพก. พบว่า ไม่มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์มากกว่ามีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ กล่าวคือ มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน 220 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 24.94 และไม่มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน 662 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 75.06 โดย ศพก. มีรูปแบบการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำ คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมา ใช้เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง คิดเป็นร้อยละ 25.91 และใช้ขอผลผลิตทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 15.00 นอกจากนี้จากการสำรวจยังพบว่า ศพก. ส่วนใหญ่ไม่มีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 95.35 (841 ศพก.) และมีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 4.65 (41 ศพก.) ซึ่งโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ที่มีใน ศพก. มากที่สุด 4 โรงเรือน คิดเป็นร้อยละ 4.88 น้อยที่สุด 1 โรงเรือน คิดเป็นร้อยละ 85.36 และมี ศพก. ร้อยละ 9.76 ที่มีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน 2 โรงเรือน

ตารางที่ 9 ข้อมูลด้านพันธุ์พืชที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก.

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การนำพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก.		
	1) ไม่มี	530	60.09
	2) มี	352	39.91
2	ชนิดพืชของพันธุ์พืชพื้นเมือง ที่นำมาใช้ในการทำเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
	1) ข้าว	44	12.5
	2) พืชตระกูลถั่ว	3	0.85
	3) ไม้ผล	102	28.98
	4) ไม้ดอก/ไม้ประดับ	2	0.57
	5) พืชผัก	129	36.65
	6) สมุนไพร	47	13.35
	7) พืชหัว	7	1.99
	8) ไม้ยืนต้น	12	3.41
	9) อื่น ๆ	24	6.82
3	การนำพันธุ์พืชใหม่มาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก.		
	1) ไม่มี	540	61.22
	2) มี	342	38.78
4	ชนิดพืชของพันธุ์พืชใหม่ ที่นำมาใช้ในการทำเกษตร		
	1) ข้าว	80	23.39
	2) พืชตระกูลถั่ว	2	0.58
	3) ไม้ผล	101	29.53
	4) ไม้ดอก/ไม้ประดับ	2	0.58
	5) พืชผัก	48	14.04
	6) สมุนไพร	10	2.92
	7) พืชหัว	19	5.56
	8) ไม้ยืนต้น	12	3.51
	9) อื่น ๆ	34	9.94
	10) ข้าวโพด	11	3.22

จากตารางที่ 9 ข้อมูลด้านพันธุ์พืชที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 530 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 60.09 ไม่มีการนำพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการทำการเกษตร และ ศพก. จำนวน 352 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 39.91 มีการนำพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการทำการเกษตร ซึ่งพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการทำการเกษตรมากที่สุด คือ พืชผัก คิดเป็นร้อยละ 36.65 รองลงมาคือ ไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 28.98 และสมุนไพร คิดเป็นร้อยละ 13.35 นอกจากนี้ ศพก. จำยง 342 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 38.78 มีการนำพันธุ์พืชใหม่มาใช้ในการทำการเกษตร และ ศพก. จำนวน 540 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 61.22 ไม่มีการนำพันธุ์พืชใหม่มาใช้ในการทำการเกษตร ซึ่งพืชพันธุ์ใหม่ที่เกษตรกรนำมาใช้ทำการเกษตรมากที่สุดคือ ไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 29.53 รองลงมาได้แก่ ข้าว คิดเป็นร้อยละ 23.39 และพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 14.04

นวัตกรรม / เขต	สินค้าหลัก	เกษตรกรต้นแบบ ศพก.	ตำบลที่ตั้งศูนย์	ศพก.	จังหวัด	การประยุกต์ใช้ใน ศพก.
1. อากาศยานไร้คนขับ (Drone)						
3	ข้าว	นายวินัย นาคศิริ	พิมพา	อำเภอบางปะกง	ฉะเชิงเทรา	โดรนฉีดพ่นสารเคมีในนาข้าว
3	ข้าว	นายไพริน นพภัณฑ	ท่าถ่าน	อำเภอพนมสารคาม	ฉะเชิงเทรา	โดรนเพื่อการเกษตร
6	ข้าว	นายสนอง ส่งศรี	แม่จั่วะ	อำเภอเด่นชัย	แพร่	โดรนพ่นสารเคมี
6	ข้าว	นายสุเทพ สอนมงคล	วังจั่วใต้	อำเภอดงเจริญ	พิจิตร	การใช้โดรนในการฉีดพ่นสาร
6	พืชผัก	นายพงษ์เดช ศรีนาราง	บึงนาราง	อำเภอบึงนาราง	พิจิตร	โดรนพ่นสาร
2. เครื่องตรวจวัดสภาพอากาศ						
3	มังคุด	นายกิติภูมิ พรเจีย	ชากไทย	อำเภอเขาฉกรรจ์	จันทบุรี	การใช้เครื่องตรวจสภาพอากาศ
5	ทุเรียน	วีรวัฒน์ จีรวงส์	ทะเลทรัพย์	อำเภอปะทิว	ชุมพร	การใช้เครื่องตรวจอากาศของ GISDA มาประกอบในการวางแผนทุเรียน
3. เซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell)						
3.1 ผลิตไฟฟ้า						
4	ข้าว	นายปราโมท แสงสว่าง	ดอนนางหงษ์	อำเภอธาตุพนม	นครพนม	1. ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง, ใช้กับเครื่องสีข้าวอินทรีย์, ใช้กับเครื่องแพ็คข้าวสุญญากาศ
3.2 โรงอบแห้ง						
4	ข้าว	นางบุญเต็ม สุดใจ	โนนพะยอม	อำเภอชนบท	ขอนแก่น	โรงอบกล้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (ขนาดเล็ก)
4	ข้าว	นายปราโมท แสงสว่าง	ดอนนางหงษ์	อำเภอธาตุพนม	นครพนม	1. โรงอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบเรือนกระจก 2. ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง, ใช้กับเครื่องสีข้าวอินทรีย์, ใช้กับเครื่องแพ็คข้าวสุญญากาศ

นวัตกรรม / เขต	สินค้าหลัก	เกษตรกรต้นแบบ ศพก.	ตำบลที่ตั้งศูนย์	ศพก.	จังหวัด	การประยุกต์ใช้ใน ศพก.
3.3 สูบน้ำ						
1	ข้าว	นางหทัยรัตน์ เพ็ชรพยับ	เทพมงคล	อำเภอบางซ้าย	พระนครศรีอยุธยา	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
1	มันสำปะหลัง	ชัยอรุณ นิยมสวัสดิ์	เกาะรัง	อำเภอชัยบาดาล	ลพบุรี	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	เกษตรผสมผสาน	นายปัญญา รินไธสง	สระแก้ว	อ.เปือยน้อย	ขอนแก่น	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	มะม่วง	นายบุญส่วน แก้วไพฑูรย์	หนองแขง	อำเภอบ้านแฮด	ขอนแก่น	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ข้าว	นายปราโมทย์ แสงสว่าง	ดอนนางหงษ์	อำเภอธาตุพนม	นครพนม	1.โรงอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบเรือนกระจก 2.ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง,ใช้กับเครื่องสูบน้ำอินทรีย์,ใช้กับเครื่องแพ็คข้าวสุญญากาศ
4	ข้าว	นายวิจิตร เหมือนเหล่า	วังตามัว	อำเภอเมืองนครพนม	นครพนม	1.ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง2.ใช้พลังงานแสงเป็นไฟฟ้าใช้สูบน้ำเพื่อการเกษตร
4	เกษตรผสมผสาน	นายประสิทธิ์ เบื้องกลาง	พระพุทธ	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	นครราชสีมา	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	มันสำปะหลัง	นายวิบูลย์ รุดจันทิก	ลาดบัวขาว	อำเภอสีคิ้ว	นครราชสีมา	ตู้อบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์
4	ข้าว	นายกวาทอง ราษี	โคสี	อำเภอเมืองบึงกาฬ	บึงกาฬ	ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่างและสูบน้ำเพื่อการเกษตร
4	ข้าว	นายแสวง มะโนลัย	ดงครั่งน้อย	อำเภอเกษตรวิสัย	ร้อยเอ็ด	ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าใช้สูบน้ำ, ให้แสงสว่าง, ใช้อบแห้งทางการเกษตร, บรรจุภัณฑ์
4	ข้าว	นางบุญเลิศ เชื้อจิตร	ยางคำ	อำเภอโพธาราย	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ข้าว	นายวิชัย ทวีนนท์	หนองหิน	อำเภอเมืองสรวง	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ไร่นาสวนผสม	นายอำพร วรรณโชติ	มะบ้า	อำเภอทุ่งเขาหลวง	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ไร่นาสวนผสม	นายเอกณรงค์ ชื่นมณี	โนนสวรรค์	อำเภอบทุมรัตต์	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

นวัตกรรม / เขต	สินค้าหลัก	เกษตรกรต้นแบบ ศพก.	ตำบลที่ตั้งศูนย์	ศพก.	จังหวัด	การประยุกต์ใช้ใน ศพก.
4	ไร่นาสวนผสม	นายประสิทธิ์ ศรีชัย	หนองใหญ่	อำเภอโพหนอง	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ไร่นาสวนผสม	นายวิศิษฐ์ แสนบัวโพธิ์	บัวคำ	อำเภอโพธิ์ชัย	ร้อยเอ็ด	ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่างและสูบน้ำเพื่อการ
4	ไร่นาสวนผสม	นางอำพร บุญพิณิจ	ชุมพร	อำเภอเมยวดี	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ไร่นาสวนผสม	นายนิคม หงษ์ทอง	ท่าสีดา	อำเภอหนองพอก	ร้อยเอ็ด	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	พืชผักสวนครัว	นาย ปรีดา จำปาหอม	หนองหลวง	อำเภอโนนนารายณ์	สุรินทร์	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	เกษตรผสมผสาน	นายสมัคร นามสีฐาน	แก่งลอย	อำเภอนากลาง	หนองบัวลำภู	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4	ไร่นาสวนผสม	นายสัจด์ บรรลือ	พนา	อำเภอพนา	อำนาจเจริญ	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
6	ลำไย	นายปรีชา ปาสอน	ดอยเต่า	อำเภอดอยเต่า	เชียงใหม่	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
6	เกษตรผสมผสาน	นายเฉลิม สีกัน	บ่อแก้ว	อำเภอนาหมื่น	น่าน	โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์
6	มันสำปะหลัง	นายพีรพัฒน์ พรหมสิงห์	สวนเมี่ยง	อำเภอชาติตระการ	พิษณุโลก	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
6	สับปะรด	นายกฤษณะ สิทธิหาญ	บุญนาพัฒนา	อำเภอเมืองลำปาง	ลำปาง	1.ระบบไฟฟ้าโซลาร์เซลล์เพื่อใช้ในไร่สับปะรด สูบน้ำและให้แสง 2.เครื่องตัดหญ้าอัตโนมัติใช้พลังงานจากโซลาร์เซลล์
6	ไร่นาสวนผสม	นางคนางค์ บัวน่วม	หนองจิก	อำเภอศีรีมาศ	สุโขทัย	ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
4.ระบบน้ำ						
1	ข้าว	นายอุทัย บัวศรีตัน	ทองเอน	อ.อินทร์บุรี	สิงห์บุรี	ระบบน้ำหยด,การให้น้ำด้วยระบบแอร์แวร์โดยใช้ท่อ pvc และพลาสติก
1	ทุเรียน	นางเบญจวรรณ ออไอสุญ	ไทรม้า	อำเภอเมืองนนทบุรี	นนทบุรี	การจัดการระบบน้ำโดยการตั้งเวลาให้น้ำ
1	ทุเรียน	นายกิตติ มั่นกตัญญู	บางขุนทอง	อำเภอบางกรวย	นนทบุรี	การจัดการระบบน้ำโดยการตั้งเวลาให้น้ำ
1	มันสำปะหลัง	ชัยอรุณ นิยมสวัสดิ์	เกาะรัง	อำเภอชัยบาดาล	ลพบุรี	ระบบน้ำหยด

นวัตกรรม / เขต	สินค้าหลัก	เกษตรกรต้นแบบ ศพก.	ตำบลที่ตั้งศูนย์	ศพก.	จังหวัด	การประยุกต์ใช้ใน ศพก.
2	สับปะรด	นายสมนึก แซ่เตียว	หนองปรือ	อำเภอหนองปรือ	กาญจนบุรี	ระบบน้ำหยดในแปลงสับปะรด
2	สับปะรด	นายจันทร์ เรืองเรธา	หนองพันจันทร์	อำเภอบ้านคา	ราชบุรี	ระบบน้ำในแปลงสับปะรด
2	ข้าว	นายอนุสรณ์ สุพรรณโรจน์	บางงาม	อำเภอศรีประจันต์	สุพรรณบุรี	ระบบการให้น้ำพืช (ระบบน้ำหยด,สปริงเกอร์)
2	อ้อย	นายสุรศักดิ์ ธีญญเจริญ	หนองมะค่าโมง	อำเภอด่านช้าง	สุพรรณบุรี	ระบบน้ำหยดในไร่อ้อย
3	มันสำปะหลัง	นายสมนึก พุ่มพีผล	สัดหีบ	อำเภอสัดหีบ	ชลบุรี	การใช้ระบบน้ำหยด การให้น้ำแบบสปริงเกอร์
3	มันสำปะหลัง	นางบุญประสพ อ่อนหวาน	หนองน้ำใส	อำเภอหนองน้ำใส	สระแก้ว	ระบบน้ำหยดในแปลงมันสำปะหลัง
4	ข้าว	นายอุดม พรมราช	ลำพาน	อำเภอเมืองกาฬสินธุ์	กาฬสินธุ์	ระบบน้ำหยด
4	ข้าว	นางสีสุพันธ์ อุทรักษ์	กุดหว้า	อำเภอกุฉินารายณ์	กาฬสินธุ์	ระบบน้ำหยด
4	มันสำปะหลัง	นางวิไลวรรณ วิสูงเล	ดงพุง	อำเภอดอนจาน	กาฬสินธุ์	ระบบน้ำหยดในแปลงมันสำปะหลัง
4	ยางพารา	นายจรินทร์ ธรรมดี	คูนสาด	อำเภอกระนวน	ขอนแก่น	ระบบน้ำหยด
4	มันสำปะหลัง	นายอภิศักดิ์ แก้วสีบุตร	นางาม	อำเภอมัญจาคีรี	ขอนแก่น	ระบบน้ำหยด
4	ไร่นาสวนผสม	นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร	เมืองเก่าพัฒนา	อำเภอเวียงเก่า	ขอนแก่น	ระบบน้ำพลังงานทางเลือก และพลังงานทางเลือก
4	เกษตรผสมผสาน	นายอรุณ ชันโคกสูง	หมื่นไวย	อ. เมืองนครราชสีมา	นครราชสีมา	ระบบน้ำหยด
4	มันสำปะหลัง	นายธรา แต่งพลกรัง	สำนักตะคร้อ	อำเภอเทพารักษ์	นครราชสีมา	ระบบน้ำหยด
4	มันสำปะหลัง	นายวิบูลย์ รุดจันทิก	ลาดบัวขาว	อำเภอสีคิ้ว	นครราชสีมา	ระบบน้ำหยด
4	ข้าว	นายวิชัย ทิวินันท์	หนองหิน	อำเภอเมืองสรวง	ร้อยเอ็ด	ระบบน้ำหยด
4	ข้าว	นายจิน พาลี	ศรีแก้ว	อ.ศรีรัตนะ	ศรีสะเกษ	ระบบน้ำหยด
4	ข้าว	นายอนันต์ ศิริเรือง	ตาโกน	อำเภอเมืองจันทร์	ศรีสะเกษ	ระบบน้ำหยด
4	ข้าว	นายบุญส่ง มะลิตอง	หนองปลิง	อ.นิคมน้ำอูน	สกลนคร	การใช้น้ำระบบท่อ การวางระบบน้ำ

นวัตกรรม / เขต	สินค้าหลัก	เกษตรกรต้นแบบ ศพก.	ตำบลที่ตั้งศูนย์	ศพก.	จังหวัด	การประยุกต์ใช้ใน ศพก.
4	ข้าว	นายมุจรินทร์ พึ่งคำนวน	หนองหาน	อำเภอหนองหาน	อุดรธานี	ระบบน้ำหยด
4	มันสำปะหลัง	นายศิริเทพ ศิริวรรณหอม	บุงแก้ว	อำเภอโนนสะอาด	อุดรธานี	ระบบน้ำหยดอัตโนมัติ
5	ทุเรียน	นายพงศ์พัฒน์ เทพทอง	ตลิ่งชัน	อำเภอท่าศาลา	นครศรีธรรมราช	การจัดการระบบน้ำอัจฉริยะผ่านแอปมือถือ
5	มังคุด	นางวาสนา จงจิตร	ละฮาย	อำเภอฉวาง	นครศรีธรรมราช	การจัดการระบบน้ำโดยการตั้งเวลาให้น้ำ
5	มังคุด	นาย ธรรมบุญ โกกิพะ	ท้ายสำเภา	อำเภอพระพรหม	นครศรีธรรมราช	การจัดการระบบน้ำ เพื่อผลิตมังคุดนอกฤดู และการทำปุ๋ย
5	ยางพารา	นายประเสริฐ ธรรมรัตน์	นาหว้า	อำเภอจะนะ	สงขลา	การใช้ระบบน้ำอัตโนมัติ
5	ปาล์มน้ำมัน	นายปัญญา ชูแก้ว	ปากแพรก	อำเภอดอนสัก	สุราษฎร์ธานี	ระบบน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน
5	ลองกอง	นายพิศาล พิทักษ์แทน	เขาวง	อำเภอบ้านตาขุน	สุราษฎร์ธานี	ระบบน้ำหยด
6	ลำไย	นายธรรณวัฒน์ ทองคง	แม่ตำ	อำเภอพญาเม็งราย	เชียงราย	ระบบน้ำในสวนลำไย
6	เกษตรผสมผสาน	ธีระศักดิ์ วงศ์ตุ้ย	บ้านพี	อำเภอบ้านหลวง	น่าน	ระบบน้ำหยด กาลักน้ำ
6	เกษตรผสมผสาน	นายเฉลิม สีกัน	บ่อแก้ว	อำเภอนาหมื่น	น่าน	การใช้ระบบน้ำหยดในแปลงปลูกพืช
6	ข้าว	นายบุญมี คุณารูป	จุน	อำเภอจุน	พะเยา	การจัดการระบบน้ำใช้ในการเกษตรภายใน ศพก.
6	เกษตรผสมผสาน	นายไสว พิสมมัย	แม่สามแลบ	อำเภอสบเมย	แม่ฮ่องสอน	ระบบน้ำหยด
6	มะม่วง	นายสายชล จันทร์วิโร	น้ำขุม	อำเภอศรีนคร	สุโขทัย	ระบบน้ำหยด
6	มันสำปะหลัง	นายอำนาจ ฐูปูชา	บ่อยาง	อำเภอสว่างอารมณ์	อุทัยธานี	การใช้ระบบน้ำหยดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปีงบประมาณ 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ค้นหาสถานการณ์ การดำเนิน กิจกรรมการเกษตรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ นวัตกรรมที่มีใช้ใน ศพก. ความต้องการในการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้าน การเกษตร เพื่อยกระดับ ศพก. และการผลิตสินค้าเกษตรของ ศพก ผลการสำรวจ สามารถสรุปผลการสำรวจ ได้ดังนี้

การสำรวจใช้แบบสอบถามออนไลน์ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ศพก. ทั้งหมด 882 แห่งทั่วประเทศ ตามระยะเวลาที่กำหนดจนครบทุก ศพก. โดยได้ตรวจสอบความถูกต้องของจากข้อมูลพื้นฐาน และสถานที่ตั้ง ของเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ในอำเภอนั้น ๆ ให้เรียบร้อยก่อนแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คำนวณหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ และบรรยายลักษณะของข้อมูล โดย แบ่งการนำเสนอข้อมูลเป็น 2 หมวด คือ

หมวดที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ และ ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ศพก.

หมวดที่ 2 นวัตกรรมด้านการเกษตร ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. ข้อมูลด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร ข้อมูลด้านอุปกรณ์สื่อสารของเกษตรกร ข้อมูลด้าน โรงเรือน และวิธีการให้น้ำในโรงเรือนปลูกพืช ข้อมูลด้านการให้น้ำ และวิธีการควบคุมการให้น้ำ ในแปลงปลูก พืช ข้อมูลด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ใน ศพก. และข้อมูลด้านพันธุ์พืชที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก.

ผลการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. ของกรมส่งเสริมการเกษตร สามารถสรุป ได้ดังนี้

๑. ข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 261 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 29.59 ไม่มี ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ และ ศพก. จำนวน 621 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 70.41 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ ส่วนใหญ่จัดอยู่ในพืช_การจัดการและการรักษาพืช คิดเป็นร้อยละ 60.55 มีแนวทางการจัดการภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่มีในพื้นที่โดยการอนุรักษ์ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คงคุณค่าในชุมชนต่อไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.42 รองลงมาคือประยุกต์ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมให้ดีขึ้น หรือได้สิ่งใหม่ คิดเป็นร้อยละ 39.29 และร้อยละภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หายไป นำกลับมาใช้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 19.00 ตามลำดับ

๒. ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 97 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 15.62 ไม่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ และ ศพก. จำนวน 524 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 84.38 มีการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ โดยประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ มากที่สุดคือ พืช_การจัดการและการรักษาพืช คิดเป็นร้อยละ 59.35 มีการได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม คิดเป็นร้อยละ 39.50 มีระยะเวลาที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นได้รับการสืบทอด/เป็นเจ้าของ/พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดคือ 400 ปี น้อยที่สุดคือ น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 16 ปี ใช้วิธีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้วยการบอกเล่าสืบทอดกันในกลุ่มชน คิดเป็นร้อยละ 31.11 และประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด คือ เพิ่มรายได้ คิดเป็นร้อยละ 21.76

๓. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 242 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 27.44 ไม่มีการใช้นวัตกรรม และ ศพก. จำนวน 640 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 72.56 มีการใช้นวัตกรรมโดยนวัตกรรมที่ใช้ใน ศพก. มากที่สุด จัดอยู่ในประเภทการผลิต คิดเป็นร้อยละ 84.74

๔. ข้อมูลด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร พบว่า ศพก. จำนวน 356 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 40.36 ไม่ได้ระบุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป และ ศพก. จำนวน 526 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 59.64 ระบุถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป โดยเครื่องมือ เครื่องใช้ ดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทอุปกรณ์สำหรับการดูแลรักษา คิดเป็นร้อยละ 61.22 และนอกจากนี้ยังพบว่า ศพก. ที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้ด้านช่าง สามารถซ่อมแซมหรือดัดแปลงอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 63.95 และไม่มีความรู้ด้านช่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 36.05 อีกด้วย

๕. ข้อมูลด้านอุปกรณ์สื่อสารของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ จำนวน 1 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 93.54 มีโทรศัพท์มือถือ 2 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.99 และไม่มีโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 1.47 โดยยี่ห้อโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานอยู่ มากที่สุดคือ Samsung คิดเป็นร้อยละ 51.93 เครือข่ายโทรศัพท์มือถือที่ใช้มากที่สุดคือ AIS คิดเป็นร้อยละ 67.91 นอกจากนี้ยังพบว่า ใน ศพก. มีอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย (Wifi) คิดเป็นร้อยละ 52.49 และไม่มี Wifi คิดเป็นร้อยละ 47.51

๖. ข้อมูลด้านโรงเรือน และการให้น้ำในโรงเรือนปลูกพืช พบว่า ศพก. จำนวน 627 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 71.09 ไม่มีโรงเรือนปลูกพืช และ ศพก. จำนวน 255 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 28.91 มีโรงเรือนปลูกพืช โดย ศพก. ร้อยละ 4.31 มีจำนวนโรงเรือนปลูกพืชมากที่สุด 5 โรงเรือน และ ศพก. ร้อยละ 58.82 มีจำนวนโรงเรือนน้อยที่สุด คือ 1 โรงเรือน ซึ่งโรงเรือนปลูกพืชดังกล่าว ก่อสร้างด้วยตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.49 นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 34.90 ซึ่งมีหน่วยงานราชการที่สนับสนุนโรงเรือนมากที่สุดคือ กรมส่งเสริมการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74.16 ศพก. มีวิธีการให้น้ำในโรงเรือนปลูกพืชมีหลายวิธี โดยพบว่า มีการให้น้ำพืชด้วยสปริงเกอร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.92 ควบคุมการให้น้ำพืชในโรงเรือน ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 67.13

๗. ข้อมูลด้านการให้น้ำ และวิธีการควบคุมการให้น้ำ ในแปลงปลูกพืช พบว่า มีการให้น้ำในแปลงปลูกพืชด้วยสปริงเกอร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.32 ซึ่งเกษตรกรควบคุมการให้น้ำพืชในแปลงปลูกพืชด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.04 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ไม่ระบุวิธีการให้น้ำในแปลงปลูกพืช คิดเป็นร้อยละ 19.06 อีกด้วย

๘. ข้อมูลด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ของ ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 662 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 75.06 ไม่มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ และ ศพก. จำนวน 220 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 24.94 มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ โดยมีรูปแบบการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำ คิดเป็นร้อยละ 55.00 นอกจากนี้ยังพบว่า ศพก. จำนวน 841 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 95.35 ไม่มีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ และ ศพก. จำนวน 41 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 4.65 มีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ โดย ศพก. จำนวน 35 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 85.36 มีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน 1 โรงเรือน และ ศพก. จำนวน 4 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 9.76 มีโรงเรือนจำนวน 4

๙. ข้อมูลด้านพันธุ์พืชที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรของ ศพก. พบว่า ศพก. จำนวน 530 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 60.09 ไม่มีการนำพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการเกษตร และ ศพก. จำนวน 352 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 39.91 มีการนำพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการทำการเกษตร ซึ่งพันธุ์พืชพื้นเมืองมาใช้ในการเกษตรคือ พืชผัก คิดเป็นร้อยละ 36.65 นอกจากนี้ยังมี ศพก. จำนวน 342 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 38.78 นำพันธุ์พืชใหม่มาใช้ในการทำการเกษตร และ ศพก. จำนวน 540 ศพก. คิดเป็นร้อยละ 61.22 ไม่มีการนำพืชพันธุ์ใหม่มาใช้ในการทำการเกษตร ซึ่งพืชพันธุ์ใหม่ที่เกษตรกรนำมาใช้ในการเกษตรมากที่สุดคือ ไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 29.53

5.2 ปัญหาอุปสรรค

1. ด้วยการใส่ข้อมูลคำถามในแบบฟอร์ม Google Form มีข้อจำกัด ไม่สามารถวางแบบฟอร์มบางส่วนในขั้นตอนการออกแบบให้ตรงตามที่ต้องการได้ เนื่องจากต้องทำตามแบบที่ Google forms มีไว้ ทำให้การตั้งคำถามบางคำถามในแบบสำรวจยังมีความไม่ชัดเจน ผู้ตอบแบบสำรวจไม่เข้าใจในบางคำถาม คำตอบที่ได้มาจะออกมาในรูปแบบที่ไม่ถูกหรือไม่ตอบหรือตอบไม่ครบ

2. ในหมวดของคำถามที่ต้องการความละเอียดของข้อมูลในการอธิบาย แต่การตอบของผู้ตอบแบบสำรวจจะตอบเพียงข้อมูลสั้นๆ ทำให้ได้คำตอบที่มีความละเอียดของข้อมูลน้อยมาก เช่น คำถามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ใน ศพก. คืออะไร คำตอบที่ได้คือ การทำน้ำหมัก โดยไม่ได้ระบุนรายละเอียดของภูมิปัญญา เป็นต้น

3. ด้านการสื่อสาร การประสานงานและการจับใจความเนื้อหาหรือจำนวนแบบสำรวจ ที่มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทำให้เกิดการเข้าใจผิด ส่งผลให้การดำเนินงานมีความล่าช้าเกินกำหนดเวลา ทำให้การรวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผลล่าช้าตามลำดับ เช่น ส่วนกลางมีการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเข้าไปทำแบบสำรวจในเว็บไซต์ ศพก. (<http://alc.doae.go.th>) โดยมีแบบสำรวจอยู่ 2 เรื่อง ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบบางรายเข้าใจผิดว่ามีเพียงแค่ 1 แบบสำรวจเท่านั้น ทำให้แบบสำรวจอีกชุดไม่มีข้อมูลแบบสำรวจส่งกลับมา และบางรายใส่เนื้อหาข้อมูลแบบสำรวจผิด จากข้อมูล ศพก. เป็น ศพก. เครือข่าย เป็นต้น

4. การทำแบบสำรวจผ่าน Google Forms เมื่อส่งข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้กรอก/ผู้ตอบข้อมูลไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลที่ตนส่งไปได้ และไม่สามารถเช็คได้ว่าข้อมูลดังกล่าวได้ถูกส่งมายังส่วนกลางหรือไม่ ทำให้ต้องเสียเวลาในการติดต่อสอบถามกับทางส่วนกลางเอง

5.3. ข้อเสนอแนะ

1. การใช้ช่องทางการสำรวจอื่น ๆ นอกจาก Google Forms เช่น การจัดทำแบบสำรวจเป็นตาราง Excel ให้ผู้ตอบแบบสำรวจกรอก และส่งผ่านอีเมลล์หรือแอปพลิเคชัน การทำแบบสำรวจผ่านหน้าเว็บไซต์ โดยประสานงานกับศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ตอบแบบสำรวจทำผ่านเว็บไซต์ และสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อมูลได้เอง เป็นต้น

2 การชี้แจงประชาสัมพันธ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ทราบเรื่องการสำรวจ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งโดยปกติไม่มีการเก็บข้อมูล

เป็นประจำ ซึ่งควรเก็บข้อมูลเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง จะทำให้มีฐานข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์และต่อยอดในด้านต่าง ๆ ได้ในอนาคต

3. ควรมีการทดสอบแบบสำรวจก่อน เพื่อทดสอบคำถามและนำมาปรับปรุงเพื่อให้ได้แบบสำรวจที่มีคำถามที่ชัดเจน และเข้าใจตรงกัน

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตร

คำชี้แจง : การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสถานการณ์ การดำเนินกิจกรรมการเกษตรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมที่มีใช้ใน ศพก. ความต้องการในการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อยกระดับ ศพก. และการผลิตสินค้าเกษตรของ ศพก. โดยกำหนดความหมายของคำศัพท์สำคัญและแบ่งเนื้อหาของแบบสำรวจออกเป็น ๓ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง และกรอกข้อความลงในช่องว่าง)

1. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอ..... จังหวัด.....
2. (นาย/นาง/นางสาว) ชื่อ-นามสกุล เกษตรกรต้นแบบ ศพก.....
3. เลขบัตรประจำตัวประชาชน - - - -

หมวดที่ ๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง และกรอกข้อความลงในช่องว่าง)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ความสามารถ ความเชื่อ และวิธีการที่เกิดจากการเรียนรู้สั่งสม เป็นประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นหรือชุมชนได้ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีชีวิตดำรงอยู่ได้และมีการสืบทอดความรู้ ดังกล่าวของบรรพบุรุษจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป

4. ในพื้นที่ของท่านมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่: 1. ไม่มี 2. มี

5. หากมีภูมิปัญญาท้องถิ่น คืออะไรบ้าง (ระบุตามลำดับความสำคัญ)

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....

6. แนวทางการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามข้อ 5. ควรทำอย่างไร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. อนุรักษ์ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คงคุณค่าในชุมชนต่อไป
2. รื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หายไป นำกลับมาใช้ใหม่
3. ประยุกต์ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมให้ดีขึ้นหรือได้สิ่งใหม่
4. อื่นๆ (ระบุ).....

7. ศพก. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามข้อที่ 5. มาใช้หรือไม่

1. ไม่มี
2. มี

8. ระบุภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ใน ศพก. (หากมี)

- 1).....
- 2).....
- 3).....

9. การได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. สืบทอดจากบรรพบุรุษ
- 2. เจ้าของภูมิปัญญาเอง/คิดค้นขึ้นใหม่
- 3. พัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม
- 4. อื่นๆ (ระบุ).....

10. ได้รับการสืบทอด/เป็นเจ้าของภูมิปัญญาเอง/พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นระยะเวลา.....ปี

11. ช่องทางการเผยแพร่ภูมิปัญญา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. บอกเล่าสืบทอดกันมาในชุมชน
- 2. ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน
- 3. ผ่านวิทยากรชุมชน
- 4. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร
- 5. สื่อเทคโนโลยี เช่น วีดิทัศน์ แดปบันทึกลำเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์
- 6. อื่นๆ (ระบุ).....

12. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ลดรายจ่าย
- 2. เพิ่มรายได้
- 3. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร
- 4. ส่งเสริมสุขภาพ
- 5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 6. ช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น
- 7. อื่นๆ (ระบุ).....

หมวดที่ ๓ นวัตกรรมด้านการเกษตร (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง และกรอกข้อความลงในช่องว่าง)

นวัตกรรมด้านการเกษตร หมายถึง การได้มาซึ่งสิ่งใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการผลิตใหม่ การบริการใหม่ และวิธีการจัดการรูปแบบใหม่ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานด้านการเกษตร สามารถสร้างคุณค่า มูลค่ารายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

13. ศพก. ของท่านมีการใช้นวัตกรรมด้านการเกษตร หรือไม่ : 1. ไม่มี 2. มี

14. หากมีการใช้นวัตกรรมด้านการเกษตรใน ศพก. ของท่าน โปรดระบุ :

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....

15. อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรทางการเกษตร/การแปรรูป ใน ศพก. ของท่าน โปรดระบุ :

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....

16. ท่านมีความรู้ด้านช่าง สามารถซ่อมหรือดัดแปลงอุปกรณ์ หรือไม่ : 1. ไม่มี 2. มี

17. โทรศัพท์มือถือของท่านที่ใช้งานอยู่เป็นประจำมีจำนวนกี่เครื่อง

1. ไม่มี (ให้ทำต่อในข้อที่ 24)
 2. 1 เครื่อง (ให้ทำต่อในข้อที่ 18 - 20)
 3. 2 เครื่อง (ให้ทำต่อในข้อที่ 18 - 23)

18. โทรศัพท์มือถือของท่านที่ใช้เป็นประจำ เครื่องที่ 1 ยี่ห้อใด .....

19. โทรศัพท์มือถือของท่านที่ใช้เป็นประจำ เครื่องที่ 1 รุ่นใด.....

20. มือถือของท่านที่ใช้เป็นประจำ เครื่องที่ 1 ท่านใช้เครือข่ายใด

1. เอไอเอส 2. ดีแทค 3. ทรูมูฟ เอช 4. อื่นๆ.....

21. โทรศัพท์มือถือของท่านที่ใช้เป็นประจำ เครื่องที่ 2 ยี่ห้อใด .....

22. โทรศัพท์มือถือของท่านที่ใช้เป็นประจำ เครื่องที่ 2 รุ่นใด.....

23. มือถือของท่านที่ใช้เป็นประจำ เครื่องที่ 2 ท่านใช้เครือข่ายใด

1. เอไอเอส 2. ดีแทค 3. ทรูมูฟ เอช 4. อื่นๆ.....

24. ในพื้นที่ ศพก. มีอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย (WiFi) หรือไม่ : 1. ไม่มี 2. มี

25. จำนวนแรงงานที่ใช้ในภาคการเกษตร ก็คน : .....

26. แรงงานที่ใช้ในภาคการเกษตร มาจาก: (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สมาชิกครัวเรือน 2. จ้างประจำ 3. จ้างรายวัน 4. ลงแขก

27. ในพื้นที่ ศพก. ของท่านมีโรงเรือนปลูกพืช หรือไม่:

1. ไม่มี (ให้ข้ามไปทำข้อที่ 34) 2. มี

28. จำนวนโรงเรือนปลูกพืชที่มีใน ศพก. มีกี่โรงเรือน : .....

29. การก่อสร้างโรงเรือนปลูกพืช:

1. สร้างด้วยตนเอง 2. จ้างเหมา (ช่างท้องถิ่น) 3. จ้างเหมา (ช่างจากบริษัทเอกชน)
 4. ได้รับสนับสนุนจากราชการ (โปรดระบุชื่อหน่วยงานในข้อ 30) 5. อื่นๆ (ระบุ).....

30. หากได้รับสนับสนุนโรงเรือนปลูกพืช จากราชการ (โปรดระบุชื่อหน่วยงาน)

.....

31. การให้น้ำพืช ในโรงเรือน ปลูกพืช :

1. ไม่มี   2. น้ำหยด   3. สปริงเกอร์   4. อื่นๆ (ระบุ).....

32. วิธีการควบคุมการให้น้ำพืช ในโรงเรือน : (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. รดด้วยมือ   2. ตั้งเวลาให้น้ำ   3. ควบคุมผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

33. ป้อนน้ำที่ใช้ ในโรงเรือน มีกี่เครื่อง : ..... เครื่อง

34. การให้น้ำพืช ในแปลง ปลูกพืช :

1. ไม่มี   2. น้ำหยด   3. สปริงเกอร์   4. อื่นๆ (ระบุ).....

35. วิธีการควบคุมการให้น้ำพืช ในแปลงปลูกพืช : (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. รดด้วยมือ   2. ตั้งเวลาให้น้ำ   3. ควบคุมผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

36. ป้อนน้ำที่ใช้ ในแปลงปลูกพืช มีกี่เครื่อง : ..... เครื่อง

37. ในพื้นที่ ศพก. มีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) ในรูปแบบใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ไม่มี   2. ใช้สูบน้ำ   3. ใช้เป็นไฟฟ้าให้แสงสว่าง
 4. ใช้ขอผลผลิตทางการเกษตร   5. อื่นๆ (ระบุ).....

38. ในพื้นที่ ศพก. ของท่านมีโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ หรือไม่:

1. ไม่มี (ให้ข้ามไปทำข้อที่ 40)   2. มี

39. จำนวนโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ ที่มีใน ศพก. มีกี่โรงเรือน : .....โรง

40. ในพื้นที่ ศพก. ของท่านมีการนำ พันธุ์พืชท้องถิ่น มาใช้ในการทำเกษตร หรือไม่

1. ไม่มี   2. มี

41. ระบุชนิดพืช และแหล่งที่มา พันธุ์พืชท้องถิ่น ที่ใช้ในการทำเกษตร จากข้อ 40:

- 1).....
2).....
3).....
4).....

42. ในพื้นที่ ศพก. ของท่านมีการนำ พันธุ์พืชใหม่ มาใช้ในการทำเกษตร หรือไม่

1. ไม่มี   2. มี

43. ระบุชนิดพืช และแหล่งที่มา พันธุ์พืชใหม่ ที่ใช้ในการทำเกษตร จาก ข้อ 42 :

- 1).....
2).....
3).....
4).....

44. เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตร อื่นๆ ที่มีใน ศพก. นอกเหนือจากคำถามข้างต้น โปรดระบุ :

- 1).....
2).....
3).....
4).....

45. เทคโนโลยีและนวัตกรรม ใหม่ ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการดำเนินงานของ ศพก. โปรดระบุ :

- 1).....
2).....
3).....
4).....

ผู้บันทึกข้อมูล ชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อตามเบอร์โทรศัพท์ 02-9406038

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

หรือ ผ่านทาง Line เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ศพก.

ตาม QR Code นี้ <https://line.me/R/ti/g/zV5sUK3imB>

แบบสำรวจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้าน การเกษตร

คำชี้แจง

การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสถานการณ์การดำเนินกิจกรรมการเกษตรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมที่มีใช้ใน ศพก. ความต้องการในการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อยกระดับ ศพก. และการผลิตสินค้าเกษตรของ ศพก. โดยกำหนดความหมายของคำศัพท์สำคัญและแบ่งเนื้อหาของแบบสำรวจออกเป็น ๓ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน

หมวดที่ ๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมวดที่ ๓ นวัตกรรมด้านการเกษตร

หมวดที่ ๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง : ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ความสามารถ ความเชื่อ และวิธีการที่เกิดจากการเรียนรู้สั่งสมเป็นประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นหรือชุมชนได้ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีชีวิตดำรงอยู่ได้และมีการสืบทอดความรู้ฯ ดังกล่าวของบรรพบุรุษจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป

หมวดที่ ๓ นวัตกรรมด้านการเกษตร

คำชี้แจง: หมายถึง การได้มาซึ่งสิ่งใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ กระบวนการผลิตใหม่ การบริการใหม่ และวิธีการจัดการรูปแบบใหม่ที่เกิดประสิทธิภาพในการทำงานด้านการเกษตร สามารถสร้างคุณค่า มูลค่ารายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

คณะผู้จัดทำ

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

นายวุฒินัย ยუნานนท์	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
ดร.สุรางค์ศรี วาเพชร	ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร
นางสาววิลาสินี สีทวีทรัพย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวจุฑามาศ กรีพาณิช	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวอารยา สุขเกษม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวเจนจิรา ยองรัมย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
นายจรัสวิทย์ เสงหิรัญวงษ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นายสัญญา เขียรสุนทร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

จัดทำโดย

กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร
กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร
โทร. 0 2940 6038